

15.2. Το Δάσος Ξαναγεννιέται - Μια Νέα Προσέγγιση για την Πρόληψη και την Αποκατάσταση

(Strategic Analysis: The Forest is Reborn - A New Approach to Prevention and Restoration)

Σελίδα 1: Η Διάγνωση του Προβλήματος και η Προτεινόμενη Λύση

1. Συνοπτική Αξιολόγηση

Η δέσμευση του ΚΟΣΜΟΥ για τον τριπλασιασμό του ρυθμού αποκατάστασης των καμένων εκτάσεων (από 22% σε >60%) είναι μια κρίσιμη και απολύτως αναγκαία πολιτική για την επούλωση των περιβαλλοντικών τραυμάτων της χώρας. Η στρατηγική, με ετήσια επένδυση ~€80 εκατομμυρίων, είναι εξαιρετικά σημαντική γιατί, για πρώτη φορά, δίνει ίση έμφαση στην **αποκατάσταση** μετά την καταστροφή (μέσω "fast track" χρηματοδότησης) και στην **πρόληψη** πριν από αυτήν (μέσω της "**ενεργητικής διαχείρισης των δασών**"). Η ανάθεση της κύριας ευθύνης στο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και στη Δασική Υπηρεσία, με χρηματοδότηση κυρίως από το Ταμείο Ανάκαμψης, σηματοδοτεί τη μετάβαση από μια απλή περιβαλλοντική πολιτική σε μια πολιτική εθνικής ασφάλειας και ανθεκτικότητας.

2. Η Στρατηγική Σημασία της Διαχείρισης των Δασών

Η επαναλαμβανόμενη καταστροφή των ελληνικών δασών από τις πυρκαγιές δεν είναι απλώς μια περιβαλλοντική τραγωδία. Είναι μια εθνική κρίση με βαθιές συνέπειες.

- **Απειλή για την Ανθρώπινη Ζωή και τις Περιουσίες:** Οι mega-πυρκαγιές, όπως αυτές στο Μάτι, την Εύβοια και την Αλεξανδρούπολη, έχουν αποδείξει με τον πιο τραγικό τρόπο ότι απειλούν άμεσα ανθρώπινες ζωές και καταστρέφουν σπίτια, επιχειρήσεις και αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Η πρόληψη των πυρκαγιών είναι ζήτημα πολιτικής προστασίας ύψιστης προτεραιότητας.
- **Οικολογική Καταστροφή και Ερημοποίηση:** Τα δάση είναι οι πνεύμονες της χώρας. Η απώλειά τους οδηγεί σε μη αναστρέψιμη απώλεια βιοποικιλότητας, διάβρωση του εδάφους και αυξημένο κίνδυνο πλημμυρών, καθώς δεν υπάρχουν πλέον οι ρίζες των δέντρων για να συγκρατήσουν το νερό της βροχής. Η επαναλαμβανόμενη καύση των ίδιων εκτάσεων οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην ερημοποίηση.
- **Οικονομικό Πλήγμα:** Το κόστος των δασικών πυρκαγιών είναι τεράστιο. Περιλαμβάνει το άμεσο κόστος της κατάσβεσης (εκατοντάδες εκατομμύρια ετησίως), το κόστος των αποζημιώσεων για τις κατεστραμμένες περιουσίες, και το μακροπρόθεσμο κόστος από την απώλεια της οικονομικής δραστηριότητας που συνδέεται με το δάσος (π.χ. υλοτομία, ρητινοσυλλογή, μελισσοκομία, οικότουρισμός).

3. Αποδομώντας την Προτεινόμενη Λύση του ΚΟΣΜΟΥ

Η στρατηγική του ΚΟΣΜΟΥ εγκαταλείπει το αποτυχημένο μοντέλο της απλής "καταστολής" και υιοθετεί ένα σύγχρονο, ολιστικό μοντέλο πρόληψης και αποκατάστασης:

- **Ο Άξονας της Πρόληψης ("Ενεργητική διαχείριση δασών"):** Αυτή είναι η πιο σημαντική φιλοσοφική αλλαγή. Αναγνωρίζει ότι ένα δάσος "αφύλακτο" και αδιαχείριστο

είναι μια πυριτιδαποθήκη. Η "ενεργητική διαχείριση" σημαίνει την εφαρμογή σύγχρονων δασοκομικών πρακτικών σε συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες:

1. **Δημιουργία αντιπυρικών ζωνών** και καθαρισμός των δασικών δρόμων.
 2. **Στοχευμένες αραιώσεις** της υπερβολικά πυκνής βλάστησης και **απομάκρυνση της νεκρής καύσιμης ύλης** από το έδαφος του δάσους.
 3. Προώθηση της **βιώσιμης δασικής οικονομίας** (π.χ. συλλογή βιομάζας για ενεργειακούς σκοπούς), που δίνει οικονομικό κίνητρο στις τοπικές κοινότητες να φροντίζουν το δάσος.
- **Ο Άξονας της Αποκατάστασης ("Fast track" χρηματοδότηση):** Η πολιτική αναγνωρίζει ότι οι παραδοσιακές, χρονοβόρες διαδικασίες αναδάσωσης είναι ανεπαρκείς. Η δημιουργία ενός "fast track" μηχανισμού χρηματοδότησης επιτρέπει την άμεση έναρξη των έργων αποκατάστασης μετά από μια πυρκαγιά, όπως τα αντιδιαβρωτικά και αντιπλημμυρικά έργα, και στη συνέχεια τις στοχευμένες αναδασώσεις με τα κατάλληλα, ανθεκτικά στη φωτιά, ενδημικά είδη.

Σελίδα 2: Υλοποίηση, Ρίσκα και Πολιτική Επικοινωνία

4. Ανάλυση Στρατηγικής Υλοποίησης και Χρηματοδότησης

- **Φορείς Υλοποίησης:** Η ανάθεση της κύριας ευθύνης στο **Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης & Πολιτικής Προστασίας**, και συγκεκριμένα στην αναβαθμισμένη **Δασική Υπηρεσία**, είναι η ορθή επιλογή. Σηματοδοτεί ότι η διαχείριση των δασών είναι πλέον ζήτημα πολιτικής προστασίας και όχι απλώς ένα γεωπονικό θέμα. Η συνεργασία με το **ΥΠΕΝ** για τα περιβαλλοντικά ζητήματα είναι απαραίτητη.
- **Χρηματοδοτικό Μοντέλο:** Η χρηματοδότηση των ~€80 εκατομμυρίων είναι μια σημαντική επένδυση. Ο **πυρήνας** της χρηματοδότησης από το **Ταμείο Ανάκαμψης (RRF)** είναι απόλυτα στοχευμένος, καθώς το RRF έχει έναν ειδικό πυλώνα για την ενίσχυση της πολιτικής προστασίας και της βιοποικιλότητας. Η **συμπληρωματική** χρηματοδότηση από τον **Εθνικό Προϋπολογισμό** και το **Πράσινο Ταμείο** παρέχει την απαραίτητη ευελιξία και μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

5. Πιθανά Ρίσκα και Στρατηγικές Αντιμετώπισης

1. **Ρίσκο Έλλειψης Προσωπικού στη Δασική Υπηρεσία:** Η Δασική Υπηρεσία στην Ελλάδα είναι δραματικά υποστελεχωμένη. Χωρίς μια μαζική ένεση επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού (δασολόγοι, δασοφύλακες), τα φιλόδοξα σχέδια για την ενεργητική διαχείριση των δασών κινδυνεύουν να μείνουν στα χαρτιά.
 - **Αντιμετώπιση:** Η πολιτική πρέπει να συνδυαστεί με ένα πολυετές σχέδιο προσλήψεων και αναδιοργάνωσης της Δασικής Υπηρεσίας, καθιστώντας την μια σύγχρονη και ελκυστική δημόσια υπηρεσία.
2. **Ρίσκο Τοπικών Αντιδράσεων:** Οι δράσεις ενεργητικής διαχείρισης, όπως οι αραιώσεις και η απομάκρυνση βιομάζας, μπορεί να προκαλέσουν αντιδράσεις από μερίδα της κοινής γνώμης ή από περιβαλλοντικές οργανώσεις που μπορεί να τις εκλάβουν ως "καταστροφή του δάσους".

- ο **Αντιμετώπιση:** Απαιτείται μια μεγάλη εκστρατεία ενημέρωσης που θα εξηγεί με επιστημονικά τεκμηριωμένο τρόπο ότι ένα υγιές, ανθεκτικό στη φωτιά δάσος δεν είναι απαραίτητα ένα "παρθένο", αδιαπέραστο δάσος. Η στενή συνεργασία και η εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών στον σχεδιασμό των παρεμβάσεων είναι κρίσιμη.
- 3. **Ρίσκο Αποτυχίας των Αναδασώσεων:** Οι αναδασώσεις συχνά αποτυγχάνουν λόγω κακής επιλογής των ειδών, έλλειψης φροντίδας μετά τη φύτευση, ή βόσκησης.
 - ο **Αντιμετώπιση:** Τα έργα αποκατάστασης πρέπει να γίνονται με βάση αυστηρές επιστημονικές μελέτες, να χρησιμοποιούν ενδημικά είδη και να περιλαμβάνουν υποχρεωτικά ένα πολυετές σχέδιο φροντίδας και προστασίας των νέων δενδρυλλίων.

6. Πολιτική Επικοινωνία & Αφήγημα

- **"Πρόληψη, Όχι Καταστολή":** Το κεντρικό μήνυμα που σηματοδοτεί την αλλαγή φιλοσοφίας. "Για χρόνια, περιμέναμε τη φωτιά για να τρέξουμε να τη σβήσουμε. Τώρα, δουλεύουμε όλο τον χρόνο μέσα στο δάσος για να μην ανάψει ποτέ η μεγάλη φωτιά. Η καλύτερη πυρόσβεση είναι η πρόληψη."
- **"Ζωντανά Δάση, Ζωντανές Κοινότητες":** Αυτό το αφήγημα συνδέει την υγεία του δάσους με την ευημερία των τοπικών κοινωνιών. "Χτίζουμε μια νέα συμμαχία μεταξύ του κράτους και των ανθρώπων του δάσους. Στηρίζουμε τη βιώσιμη δασοκομία, τη ρητινοσυλλογή, τη μελισσοκομία, δημιουργώντας θέσεις εργασίας που ταυτόχρονα προστατεύουν το δάσος."
- **"Αναγεννούμε τα Δάση μας, Αναγεννιόμαστε ως Έθνος":** Ένα συναισθηματικό και ελπιδοφόρο μήνυμα για την αποκατάσταση. "Σε κάθε καμένη πλαγιά, εμείς δεν βλέπουμε το τέλος. Βλέπουμε την αρχή. Με ένα εθνικό σχέδιο, με την επιστήμη οδηγό και με την αγάπη για τον τόπο μας, θα ξανακάνουμε την Ελλάδα πράσινη."

7. Συμπέρασμα

Η πολιτική για την πρόληψη των πυρκαγιών και την αποκατάσταση των δασών είναι μια απολύτως αναγκαία στρατηγική για την αντιμετώπιση της μεγαλύτερης ορατής περιβαλλοντικής απειλής της χώρας. Η έμφαση στην πρόληψη μέσω της ενεργητικής διαχείρισης είναι η μόνη ορθή και αποτελεσματική προσέγγιση. Η μεγαλύτερη πρόκληση για την επιτυχία της είναι η ριζική αναδιοργάνωση και ενίσχυση της Δασικής Υπηρεσίας, ενός ιστορικού αλλά βαθιά υποβαθμισμένου θεσμού. Εάν αυτή η θεσμική πρόκληση αντιμετωπιστεί με επιτυχία, η πολιτική έχει τη δυνατότητα να μειώσει δραματικά τον κίνδυνο των mega-πυρκαγιών, προστατεύοντας ζωές, περιουσίες και την πολύτιμη φυσική κληρονομιά της Ελλάδας.